UTENA

UTENIO AIKŠTĖS TYRIMAI

Laura DEVEIKYTĖ

2004 m. KPC vykdė archeologinius tyrimus Utenos senojo miesto vietoje (A 1802). Dvi požeminių komunikacijų trasų tranšėjos aikštės P dalyje ir vandentiekio tranšėja centrinėje aikštės dalyje buvo kasamos ne visai senų trasų vietose (šie darbai vyko skubiai), tad jų vietose ištirti 7 šurfai (bendras ištirtas plotas – 18 m^2). Utenio aikštės rekonstrukcijos darbų metu turėjo būti per 50 cm pažemintas aikštės Š galas iki Utenio gatvės lygio, demontuoti granitiniai laiptai, vedę į aukštesnę aikštės dalį, ir dekoratyviniai elementai (fontanas, kelkraščiai). Čia 2004 m. rugsėjo mėn. aikštės Š dalyje buvo ištirti 7 šurfai po 4 m^2 kiekvienas (bendras ištirtas plotas – 28 m^2). Iš viso Utenos senamiestyje ištirta 14 šurfų, 46 m^2 plotas. Papildomai Utenio aikštėje ir jos aplinkoje esančiose Utenio ir K. Ladygos gatvėse kasamų komunikacijų trasų tranšėjų vietose (jų bendras ilgis buvo per 350 m) fiksuoti sienelėse matomi kultūriniai sluoksniai. Tranšėjos kastos ankstesnių tranšėjų vietose. Magistralinio vandentiekio trasų tranšėjos kastos apie 1,8 m gylio ir 1,5–2 m pločio, o jų atšakos – 1,2–1,4 m gylio ir 40–50 cm pločio. Šiluminės trasos tranšėja kasta iki 1,4 m gylio ir iki 2,5 m pločio. Jose kultūrinis sluoksnis buvo suardytas ankstesnių žemės judinimo darbų metu. Tik kai kuriose vietose, iškasus kiek plačiau, buvo atidengti nesuardyto kultūrinio sluoksnio fragmentai. Sluoksnis plonas, 10–30 cm, sudarytas iš pilkos žemės, virš kurios buvo kietas iki 10 cm storio degėsių sluoksnelis, datuojamas XVII–XVIII a. Aikštės P ir centrinėje dalyse aptikti XIX a. pabaigos – XX a. pradžios pastatų pamatų fragmentai.

Utenio aikštės Š dalyje vietomis išlikęs plonas XVIII–XIX a. kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII a. radiniais. Jis rekonstruojant Utenio aikštę nesunaikintas. Virš kultūrinio sluoksnio pastebėti du degėsių sluoksniai, žymintys 1879 ir 1944 m. gaisrus. Visa Utenio aikštės Š dalis yra užversta sugriautų pastatų, kurie iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos stovėjo Utenio aikštės P dalyje, griuvenomis.

SURVEY EXCAVATIONS AT THE UTENIO SQUARE IN UTENA

In 2004 at the Utenio Square in the location of the old town of Utena an archaeological survey was performed. During that 14 test pits with the total area of 46 m^2 were investigated and trenches excavated for communications lines (the total length – 350 m) were surveyed. At the Utenio Square fragments of the 17th–18th century cultural layer were discovered, but the layer was considerably disturbed during the subsequent earthworks. In the 19th–20th century the southern part of the square was covered with brick buildings which were destroyed during the World War II. Afterwards the ruins of the buildings were cleared and rubbles spread throughout the entire square.